

SUMMITUL NATO DE LA VILNIUS: SCENARIILE PENTRU UCRAINA ȘI POTENȚIALELE BENEFICII PENTRU REPUBLICA MOLDOVA

Summitul liderilor NATO din 11-12 iulie la Vilnius, Lituania, are loc într-un moment de mare importanță pentru securitatea NATO și europeană. Războiul din Ucraina atinge o fază critică datorită începerii contraofensivei Kievului și a creșterii instabilității în Federația Rusă. De asemenea, are loc la un an după summitul istoric de la Madrid, în cadrul căruia aliații NATO au convenit asupra unui nou concept strategic, care a desemnat Rusia ca o amenințare directă.

Agenda summitului include: 1. Aderarea Suediei la organizație; 2. Cheltuielile militare ale membrilor – adică stabilirea contribuției minime a membrilor de 2%, deoarece în prezent doar 7 aliați din 31 ating această țintă; 3. Aprobarea unor planuri de apărare actualizate pentru a spori capacitatea NATO de a-și apăra flancul estic împotriva unei potențiale agresiuni rusești; 4. Viitoarea aderare a Ucrainei la alianță. În acest context toți membrii aliați rămân ferm angajați față de politica Ușilor Deschise a NATO și față de angajamentul asumat față de Ucraina la summitul de la București din 2008. Atunci statele membre și-au declarat deschiderea de a accepta eventual Ucraina în NATO, însă fără a specifica un termen anume. Președintele Zelenskii a declarat că, își dorește ca NATO să ia o „decizie politică pozitivă” la Summitul de la Vilnius, privind aderarea Kievului la alianță îndată ce conflictul se va încheia. Potrivit lui, acum este esențială dezvoltarea unui plan concret și detaliat de aderare. Însă, între aliați există divergențe de opinie: țări precum Polonia și țările baltice sprijină această abordare. Franța și Germania manifestă prudență, având în vedere posibilul impact asupra Rusiei și dorind menținerea poziției adoptate la București. Cea mai relevantă opțiune discutată în prezent este crearea Consiliului NATO-Ucraina care ar stimula relațiile dintre părți la un alt nivel în comparație cu actualul format de cooperare prin intermediul Comisiei NATO-Ucraina. Ca urmare, obținerea unui consens și comunicarea unui mesaj coerent și pozitiv către Kiev reprezintă aspecte esențiale în acest moment.

Luând în considerare probabilitatea ca Ucraina să primească invitație de aderare la NATO în cadrul summitului de la Vilnius este mică, putem menționa câteva scenarii la care am putea asista după încheierea summitului:

- Partiția Ucrainei: Aceasta este opțiunea cea mai puțin dorită, deoarece ar recompensa Federația Rusă în pofida încălcării dreptului internațional. Dar se pare că, este abordarea pentru care optează China. Conform unui articol al Washington Post, în cadrul turului european pentru căutarea unei soluții politice la criza din Ucraina, Li Hui, reprezentantul Chinei pentru afaceri eurasiatice, și-a îndemnat interlocutorii să recunoască teritoriile ocupate drept rusești. În istorie am mai avut astfel de precedente, deloc încurajatoare. De exemplu, Coreea de Sud a devenit o democrație stabilă cu economie puternică, în timp ce populația Coreei de Nord a suferit periodic de foamete și opresiune.
- Neutralitatea Ucrainei: Imediat după invazia rusească, unii analiști occidentali au sprijinit și au promovat acest concept. Ucraina însăși a evaluat la un moment dat această opțiune ca fiind posibilă. În Europa așa model este Elveția careia i-a fost respectată neutralitatea din 1815. Finlandei i-a fost impus acest model de neutralitate după cel de-al Doilea Război Mondial. Finlanda a căutat totuși un nivel mai înalt de securitate aderând mai întâi la Uniunea Europeană, iar recent la NATO. În cazul Ucrainei, este puțin probabil ca neutralitatea să-l determine pe Vladimir Putin să recunoască Ucraina drept un stat suveran și să accepte că cetățenii ucraineni nu sunt de fapt ruși, așa cum declară el.
- Garanții de securitate: În cazul în care aderarea Ucrainei la NATO încă este imposibilă, crearea unei coaliții de către unele state membre NATO ar putea fi o soluție. Astfel, s-ar oferi unele garanții de securitate solicitate de președintele Zelenskîi, după modelul SUA care oferă garanții Japoniei, Coreei de Sud și Filipinelor. În prezent, liderii occidentali elaborează un set de angajamente formale pentru autoapărarea Ucrainei, după modelul a ceea ce Statele Unite au făcut pentru Israel din anii 1970. Aceste angajamente ar garanta că forțele ucrainene vor avea resursele necesare pentru a-și proteja teritoriul și a se rearma după încheierea fazei intense a conflictului.

Pentru Republica Moldova aderarea Ucrainei la NATO ar avea avantaje clare, oferind o perspectivă solidă pentru securitatea și stabilitatea țării. În primul rând, prezența Ucrainei în NATO ar contribui la consolidarea frontierei estice a Moldovei și ar îndepărta pericolul unei eventuale agresiuni rusești. Odată ce Ucraina s-ar afla sub scutul de securitate al NATO, Rusia ar trebui să înfrunte nu doar armata ucraineană, ci întreaga alianță militară, ceea ce ar face orice acțiune militară extrem de riscantă și nepopulară pe scena internațională. În al doilea rând, aderarea Ucrainei la NATO ar spori cooperarea dintre Moldova și NATO, oferind oportunități pentru consolidarea capacităților de apărare și dezvoltarea structurilor de securitate ale Republicii Moldova. Ca membru al NATO, Ucraina ar contribui la creșterea interoperabilității forțelor armate moldovenești cu cele ale alianței, prin exerciții comune, schimb de experiență și asistență tehnică. De asemenea, aderarea Ucrainei la NATO ar crea un climat de încredere și predictibilitate în regiunea Mării Negre, consolidând securitatea colectivă și promovând dezvoltarea economică și politică în Republica Moldova.

Cu toate acestea, este important să subliniem că aderarea Ucrainei la NATO nu este o soluție magică pentru toate provocările de securitate ale Republicii Moldova. Este important ca noi să întreprindem eforturi continue pentru consolidarea instituțiilor de stat, lupta împotriva corupției, promovarea reformelor politice și economice, precum și pentru rezolvarea pașnică a conflictului transnistrean.